

mine Venner i det hele taget, forholde os afventende over for dette Program's Enkelt- heder. Denne Afventen kan have forskellige Grunde. Der er vel nogle, som med en vis Spænding have ventet paa dette Program for at gøre det til Genstand for Kritik og Angreb. Der er vistnok ogsaa andre, der have ventet med lige saa stor Spænding derpaa for at faa Lejlighed til at byde det over. Jeg for mit Vedkommende har stillet mig saaledes, at jeg ønskede at afvente Program- met for i størst mulige Omfang at kunne slutte mig dertil og navnlig bidrage mit til at paavise en Rækkefølge, inden for hvilken de opstillede Krav kunne ventes fyldestgjorte, og jeg gør ligeledes Regning paa, at de Mænd, der have ledet denne Bevægelse, ogsaa ville forstaa, at selv om der er mange og store Klager, der kunne fremsættes, er det en anden Sag, hvad der i Øjeblikket deraf kan gennemsøres og i hvilken Rækkefølge det i Fremtiden bør ske. — At det ærede Medlem fra Ribe (Bust) søgte sig kaldt frem ved den Dmtale af Agrav- bevægelsen, jeg fremsatte, var jo selvfølgelig noget, jeg kunde vente, og hans Foredrag har jo været særdeles interessant at høre. Jeg vilde kun ønske, at mange af dem, der staa Agravbevægelsen nær, maatte have haft Anledning til at høre ham, thi det ærede Medlems Foredrag kommer ikke fuldt til sin Ret, naar man skal nøjes med at læse det; det forstaaes langt bedre i hele sin Grund og Mening og Hensigt, naar man hører det mundtlig fremsat. Jeg skulde ikke være kommen bybere ind derpaa, dersom jeg ikke maatte betragte det som en Indledning eller, som jeg maatte maatte sige, en Recept for adskillige andre efterfølgende Foredrag af lignende Art, som hele denne Bevægelse maa være forberedt paa ville fremkomme. Denne Tale, at hvad der kan blive Spørgsmaal om at indelkomme denne Sag med, og hvad der mulig kan gennemsøres, forslaar ingen Ting, betyder ingen Ting, er kun saa meget som en Draabe i Havet o. s. v., den maa vi være forberedte paa, og at der vil være ad- skillige, der, saa snart et Forslag kommer frem, der mulig kunde gennemsøres, straks ville sige: vi sætte et Kul til, det maa vi forud vide. — ærede Medlemmer vide, at et Kul tæller ogsaa, naar det kommer paa den rette og fornødne Plads. Men det ærede Medlem vendte ogsaa tilbage til gamle Stridigheder; og hvad der da ganske vist over- raskede mig i meget høj Grad, var den Maade, hvorpaa han omtalte den berømte Smørpolitik, idet han satte sin Færd i Mod- sætning til Storpolitik. Det syntes, at han vilde fremsætte det, som om det var mig, der da drev Storpolitik, og ham, der drev den

reelle, rene, stærke Smørpolitik. Jeg skal henstille til alle, som deltog i Forhandlin- gerne den Gang, hvad man mener derom, og hvem der har Ret i saa Henseende, hvem der da var paa Storpolitikens Side og hvem ikke. Det forbavtede mig unægtelig, at det ærede Medlem nu vilde vende tilbage til denne Sag, thi jeg troede virkelig, at baade han og adskillige andre, eller rettere sagt alle Menneſter nu vare enige om, at det vilde have været en overmaade ringe Tjeneste, der var bleven gjort det danske Landbrug, dersom det, som det ærede Med- lem den Gang tilføjede, var blevet gennemført. Ikke alene vilde det jo være blevet en Fordyrelse af en af de nærmeste Livsfornødenheder for Smaafolk i en saadan Grad, at ingen anden Foranstaltning paa Toldlovens eller Be- styrelsesvæsenets Omraade vilde have kunnet maale sig dermed, men den Ordning, som blev den endelige, har jo haft den Virkning, hvad det ærede Medlem ved lige saa godt som jeg, at nu spise vi hele Landet over Margarine, og i det Sted sende vi alt vort gode Smør ud og faa vor gode Betaling deraf. Jeg tror, at har noget været til Gavn for det danske Land- brug, har det netop været den Udvikling, denne Sag har faaet, og den umaadelige Tilvækst, Udførselen af dansk Smør har faaet, skyldes ikke mindst det, at det lykkedes os at hindre, at Margarinens Hjemmesforbrug blev forbudt. — Det ærede Medlem kom ogsaa tilbage til en lille Begivenhed, der foregik for et Par Aar siden, nemlig at et Bidrag til Skolelærerne ved Loven af 1890, tror jeg det var, eller 1891, blev udredet af Skolefondene og ikke af Statskassen. Jeg har nok hørt, at det ærede Medlem har redet hele Landet rundt paa denne Sag, og at han har gjort et overmaade stort Nummer ud deraf. Naa, Beløbet var ganske lille, og jeg skal ikke være tilbøjelig til at gøre noget stort Nummer ud deraf. Skønt jeg har søgt Oplysning derom, har jeg ikke kunnet finde det, saa jeg ikke kan konstatere det, men jeg skulde rigtignok være tilbøjelig til at tro, at jeg stemte sammen med det ærede Medlem i det 16 Mand's Mindretal, der modsatte sig denne Foranstaltning; jeg tør ikke sige det sikkert, men jeg har en Fornemmelse af, at jeg delte det ærede Medlems Betragtning, at det var bedre at udrede Beløbet af Stats- kassen end af Skolefondene. Jeg er imid- lertid overmaade lidt tilbøjelig til at tillægge dette nogen Betydning. Jeg forstaaer i det hele taget saa grumme lidt den Betragtning, som det ærede Medlem og flere andre oftere ere komne frem med, idet han henpeger til, hvad han og andre have villet, men hvad de